

סדר הקרבת פסח שנהגו לאומרו בי"ד בניסן עם ביאורים ועיונים

(77 עמ', בהוצאת בית המדרש 'בית הבחירה' בכרמי צור)

מנהג אמירת סדר הקרבת קרבן פסח מתועד לראשונה אצל חכמי צפת כלפני ארבע מאות שנה, בספר "סדר היום" לרבי משה אבן-מכיר. המנהג פשט גם באשכנז בזכות רבי ישעיהו הורביץ, בעל "שני לוחות הברית", ונוסח רחב ומתוקן של סדר האמירה נדפס בסידורו של ר' יעקב עמדין – סידור בית יעקב. רוב חכמי ישראל אימצו את הנוסח החדש, והוסיפו בו תיקונים אחדים. מנהג נוסף חידש הגר"א – אמירת פסוקי המקרא העוסקים בקרבן הפסח. מידע מפורט יותר על השתלשלות המנהג יוכל הקורא למצוא במאמר "מקור המנהג והנוסחים השונים" שבחוברת.

בימינו נוהגים רבים לומר את המקראות העוסקים בקרבן הפסח ואת סדר הקרבתו כדי לקיים את דברי הנביא הושע "ונשלמה פרים שפתינו". בחוברת שלפנינו נדפסו שני הנוסחים שהוזכרו לעיל, וכמובן גם המקראות. אך בכך לא די. סדר ההקרבה הוא תמציתי מאוד, וכדי להבין את כל משפטו וחוקתו נדרשות ידיעות בהלכות קרבן פסח. למשל, בסדר ההקרבה נאמר:

כיצד צולין אותו? מביאין שפוד של רמון תוחבו מתוך פיו עד בית נקובתו ותולהו לתוך התנור, והאש למטה. ותולה כרעיו וכני מעיו חוצה לו. ואין מנקרין את הפסח כשאור בשר.

התיאור הזה מבוסס על המשנה הראשונה בפרק השביעי בפסחים. תשובות לשאלות מדוע יש להשתמש בשפוד של רמון דווקא או מדוע תולים את הכרעיים ואת המעיין בחוץ, צריך אומר סדר ההקרבה למצוא במפרשי המשנה או בדברי הגמרא שם. בחוברת שלפנינו ביאור חדש לסדר ההקרבה מאת הרב עמיחי אליאש, מיושבי בית המדרש שבכרמי צור. הביאור קצר אך נהיר, ולמעין בו מובטח כי יבין אל נכון את כל סדר ההקרבה של רבי יעקב עמדין לכל פרטיו ודקדוקיו.

בעקבות רבי יעקב עמדין נדפס בחוברת גם התיאור של הקרבת הקרבן (המיוחס) לנציב רומי, כפי שהביאו רבי שלמה וירגא, מגולי ספרד, בחיבורו "שבט יהודה". עוד נדפסו בחוברת שני מאמרים על אמירת סדר ההקרבה מאת האדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל ומאת הרב אורי שרקי, ייבדל לחיים ארוכים. חותמים את החוברת שני מאמרים על ייחודו של קרבן הפסח מאת הרב יעקב מדן ומאת הרב יהודה זולדן.

יפה לסיים את הסקירה בדברי הפתיחה לחוברת:

קרבת פסח הנו קרבן מיוחד. מצד אחד דינו כקרבת יחיד, שהרי כל אחד מישראל חייב להימנות על קרבן הפסח ולאכול ממנו; ומצד שני דינו כקרבת ציבור, שהרי שחיתו, זריקת דמו והקטרת אמוריו נעשים על ידי "כל קהל עדת ישראל" באותה שעה, והוא דוחה את השבת ואת הטומאה כקרבת ציבור.

הלכותיו המיוחדות של קרבן הפסח מבטאות את מהותו הייחודית. על מנת להקריב את קרבן הפסח צריך היחיד להתאגד עם משפחתו לחבורה, וכל החבורות צריכות להתאגד ל"קהל עדת ישראל". כך הופך קרבן הפסח לשלשלת המאגדת את עבודת ה' של היחיד עם עבודת ה' הציבורית. מעמד הקרבת הפסח כמוהו כחידוש כריתת הברית עם ה', במקום אשר בחר ה' לשכן שמו, ולפיכך היא נעשית על ידי כל העם כאחד.

יהי רצון, שנזכה ללמוד את הלכות הפסח, לכסוף אליו, "וכאשר זכינו לסדר אותו – כן נזכה לעשותו".